

عدالت اقتصادی

به ارزش ۱ واحد، مقطع: کارشناسی

نیمسال دوم ۹۸-۱۳۹۷

نسخه ۲۷ بهمن ۱۳۹۷

<http://MJRezaei.ir> ، MJRezaei@Shahed.ac.ir

مدزس: محمدجواد رضائی؛

زمان برگزاری کلاس: شنبه، ساعت ۸-۱۰

مکان برگزاری کلاس: کلاس شماره ۳۳۰

کلیات

این درس با موضوعات بین‌رشته‌ای و البته مهم نسبت به ابعاد مختلف زندگی فردی، زندگی اجتماعی و البته تحلیل‌های اقتصادی سروکار دارد. طبیعی است که هر گونه اقدامی نسبت به شیوه برخورد با منابع طبیعی، شیوه توزیع درآمد در جامعه یا به طور کلی شیوه تخصیص منابع محدود به خواسته‌های نامحدود نیازمند برخورداری از ایده‌ای در باب چیرستی عمل / انتخاب / سیاست عادلانه است. در این درس سعی بر آن است که با آشکار نمودن جایگاه عدالت در تحلیل‌های اقتصادی، علل برخی اختلاف‌نظرها در میان اقتصاددانان و حتی فلاسفه روشن گردد. از این رو اهداف جزئی‌تر این دوره به شرح زیر قابل فهرست کردن است:

- آشنایی دانشجویان با برخی مبانی اخلاقی موجود در مکاتب یا نظریات اقتصادی
- آشنایی با برخی تقسیم‌بندی‌های و مفاهیم مرتبط با حوزه عدالت اقتصادی و در نتیجه ارتقای حساسیت نسبت به انتخاب سیاست‌های اقتصادی
- توانایی دانشجویان در نقد برخی پیشنهادات سیاستی در حوزه اقتصاد و امکان دفاع از موضع مختار خویش
- گام برداشتن دانشجویان در مسیر تصریح تلقی خویش از نسبت «علم اقتصاد»، «عدالت»، «فقه» و ایده «اقتصاد اسلامی» و در نهایت «عدالت اقتصادی»

برنامه آموزشی و منابع مطالعاتی دوره

موضوعات اشاره شده در این بخش، بیانگر چارچوب برنامه آموزشی کلاس است. با توجه به بین‌رشته‌ای بودن این مطالب، معرفی یک منبع که انطباق کاملی با اهداف دوره داشته باشد، میسر نیست. طبیعی است که به فراخور موضوعات مشخص شده، منابع مختلفی برای تدریس مورد بهره‌برداری قرار خواهند گرفت. با این وجود می‌توان کتاب زیر را به عنوان منبع اصلی دوره، معرفی نمود. شایان ذکر است که این کتاب، به دور از مطالب تخصصی و پیچیده بوده و سعی بر آن است که مخاطبان عمومی با آن ارتباط برقرار کنند:

○ سندل، مایکل (۱۳۹۳)، عدالت: کار درست برای انجام دادن چیست؟، ترجمه محمدرضا فرهادی‌پور، تهران: آشیان.

افزون بر منبع فوق، کتاب زیر نیز از آثار مرتبط با این دوره است که به نحو تفصیلی‌تر به موضوعات اقتصادی پرداخته است و برای علاقمندان به پیگیری مباحث مفید خواهد بود:

- Hausman, Daniel, Michael McPherson, and Debra Satz. *Economic analysis, moral philosophy, and public policy*. Cambridge University Press, 2016.

ردیف	موضوعات	منابع
۱	منظور از اخلاق، پژوهش‌های اخلاقی، تفکیک هست و باید، فلسفه اخلاق، انجام دادن کار درست، عدالت و ...	*. فصل اول منبع اصلی
۲	فایده‌گرایی و عدالت اقتصادی	*. فصل دوم منبع اصلی *. Mathis, K., 2009. <i>Efficiency instead of justice?: Searching for the philosophical foundations of the economic analysis of law</i> (Vol. 84). Springer Science & Business Media.
۳	روایت «لیبرترین‌ها» از عدالت: مالکیت، ایده نظم خودجوش و بی‌معنایی «عدالت اجتماعی» از منظر هایک	*. فصل سوم منبع اصلی *. Mack, Eric. 2006. 'Hayek on justice and the order of actions.' In <i>The Cambridge Companion to Hayek</i> . Eds. Edward Feser. Cambridge University Press (2006), pp. 259-286.
۴	نظریه عدالت دورکین	*. میرمحمدی، سید محمد حسین. ۱۳۹۵. درآمدی بر نظریه عدالت دورکین. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
۵	عدالت طبیعی؛ ایده عدالت از منظر هیوم	*. Binmore, Kenneth G. 2005. <i>Natural justice</i> . New York, Oxford: Oxford University Press. *. Lecaldano, Eugenio. 2008. 'Hume's Theory of Justice, or Artificial Virtue', in Elizabeth S. Radcliffe (ed.), <i>A Companion to Hume</i> . Oxford, UK: Blackwell Publishing Ltd, pp. 257-72
۶	بازار، هنجارهای اجتماعی و مبادلات مشمئزکننده	*. فصل چهارم منبع اصلی *. فصل دوم سندل، مایکل (۱۳۹۷). آنچه با پول نمی‌توان خرید؛ مرزهای اخلاقی بازار، ترجمه حسن افشار، تهران: نشر مرکز.
۷	روایت کانت از عمل عادلانه	*. فصل پنجم منبع اصلی
۸	نظریه عدالت رالز و بازخوردهای آن در ادبیات اقتصادی	*. فصل ششم منبع اصلی
۹	شایستگی و فضیلت‌مندی ارسطویی: سیاست‌گذاری اقتصادی براساس رویکرد فضیلت‌گرایانه	*. عربی، سیدهادی و حسین زندی. ۱۳۹۶. «سیاست‌گذاری اقتصادی از منظر اخلاق فضیلت: درس‌هایی برای اقتصاد اسلامی»، روش‌شناسی علوم انسانی، دوره ۲۳، شماره ۹۰، ص. ۷-۳۳.
۱۰	عرصه‌های عدالت اقتصادی؛ مروری بر ادبیات و طبقه‌بندی جستارمایه‌های عدالت اقتصادی	مکفرسون. ظهور و افول عدالت اقتصادی، در مجموعه مقالات عدالت اقتصادی، گردآوری و ترجمه محمد نعمتی و همکاران، تهران: دانشگاه امام صادق ع، صص. ۲۷-۵۱.
۱۱	جایگاه دین، عقل و فطرت در درک عمل عادلانه	
۱۲	عدالت، فقه و اقتصاد اسلامی	

ارزشیابی

۱	آزمون کتبی پایان ترم	۱۰
۲	حضور در کلاس، شرکت در مباحث و رعایت انضباط کلاسی	۵
۳	انجام تکالیف محوله [در صورت احاطه تکلیف به دانشجویان]	۵

چند نکته

- با توجه به ماهیت این دوره، حضور در کلاس و نیز حضور مداوم در طول برگزاری جلسه از اهمیت فراوانی برخوردار است؛ از این رو خروج از کلاس پسندیده نبوده چراکه به دلیل تکرار بیان برخی نکات، می‌تواند موجب ایجاد مشکل برای دیگر دانشجویان شود.
- دانشجویان باید در فرایند آموزش مشارکت داشته و البته با حوصله کافی، اجازه مشارکت دیگر اعضای کلاس را فراهم آورد. با توجه به اینکه احتمال دارد همه دانشجویان در همه زمینه‌ها به یک اندازه از اطلاعات مورد نیاز برخوردار نباشند، این مسئله اهمیت بیشتری خواهد یافت.
- در طول برگزاری کلاس سروکار داشتن با ابزارهای اختلال‌زا همچون گوشی تلفن همراه مجاز نیست.
- هرگونه تغییر در این طرح درسی به اطلاع نماینده گروه درسی خواهد رسید.